

QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC VỀ BÁO CHÍ TẠI VIỆT NAM HIỆN NAY. NHỮNG VẤN ĐỀ CẦN QUAN TÂM

NGND.PGS.TS Tô Ngọc Hưng

Hiệu trưởng, Trường Đại học Hoà Bình

Tác giả liên hệ: tnhung@daihochoabinh.edu.vn

Ngày nhận: 10/6/2022

Ngày nhận bản sửa: 17/6/2022

Ngày duyệt đăng: 24/6/2022

Tóm tắt

Báo chí là một hoạt động đặc biệt mang tính chính trị - xã hội, đi đầu trên mặt trận tuyên truyền đường lối, chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước. Với mục tiêu giữ vững ổn định chính trị, củng cố sự thống nhất ý chí trong Đảng, báo chí là diễn đàn dân chủ của nhân dân, có trách nhiệm nâng cao nhận thức, định hướng tư tưởng, tăng cường sự đồng thuận của xã hội.

Trong giai đoạn phát triển mới của đất nước, báo chí nước ta đã và đang đứng trước nhiều thời cơ, thuận lợi và cả những khó khăn, thách thức không nhỏ. Vì vậy, việc nhận thức đúng về những thuận lợi, cũng như những khó khăn, thách thức trong công tác quản lý báo chí hiện nay sẽ góp phần giúp báo chí phát triển đúng quy luật, hoàn thành trách nhiệm, sứ mệnh đối với đất nước, nhân dân.

Trong giai đoạn hiện nay, tình hình thế giới có những biến động phức tạp; khoa học công nghệ, đặc biệt là công nghệ thông tin có những bước phát triển mạnh mẽ, tạo ra những thời cơ, đồng thời, cũng tạo ra những thách thức lớn đối với báo chí. Cách thức thu nhận, trao đổi thông tin nhiều chiều và tức thì mang tính toàn cầu qua mạng internet đã tạo ra những ảnh hưởng cả tích cực và tiêu cực đến hoạt động báo chí và quản lý nhà nước (QLNN) về báo chí. Do vậy, việc lãnh đạo, chỉ đạo các hoạt động báo chí, hoạt động QLNN về báo chí ngày càng phải đáp ứng yêu cầu cao hơn, khó khăn, phức tạp hơn.

Từ khóa: Quản lý nhà nước, báo chí, quản lý báo chí.

State management on press in Vietnam at present and raised issues

Abstract

As a special socio-political activity, press are the leading activities in the propaganda frontier of the Party's guideline and direction and State's legislation. Aiming at maintaining political sustainability, strengthening the unified wills within the Party, the press is the forum of the people with the responsibility of enhancing the awareness, ideology orientation and strengthening social coherence. As entering the new development decade, the national press field has been encountering remarkable advantages and difficulties in press management. Therefore, the well understandings of the currently existing challenges support the press development in the right rules, in fulfilling duties and missions to the country and the people. Currently, amidst international sophisticated context, the vigorous development of science and technology, including information technology, opens new big opportunities and challenges in press activities. The method in Internet-based multi-dimensional instant receipt and exchanges of information influences both positively and negatively to press activities and press state management. Therefore, the leadership and management in press activities and press state management shall be in line with increasingly difficult and complicated requirements.

Keywords: State management, press, press management.

1. Quan điểm của Đảng, Nhà nước đối với sự phát triển và quản lý báo chí

Trong quá trình lãnh đạo nhân dân tiến hành công cuộc đổi mới đất nước, trong từng giai đoạn, Đảng, Nhà nước ta đã có những bước chuyển quan trọng trong đổi mới tư duy, phong cách và phương thức lãnh đạo, quản lý đối với công tác báo chí. Chỉ thị số 63-CT/TW ngày 25/7/1990 về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác báo chí, xuất bản của Ban Bí thư Trung ương Đảng (khóa VI) đã cụ thể hóa Nghị quyết Đại hội VI của Đảng và được coi là văn kiện quan trọng đầu tiên nêu rõ nội dung, phương thức lãnh đạo của Đảng đối với báo chí. Chỉ thị xác định các công việc mà Đảng, Nhà nước cần thực hiện để lãnh đạo, quản lý báo chí; trách nhiệm của cơ quan chủ quản; trách nhiệm, quyền hạn của người phụ trách cơ quan báo chí và việc thành lập các tổ chức Đảng trong các cơ quan báo chí.

Trước yêu cầu mới của sự nghiệp báo chí, ngày 31/3/1992, Ban Bí thư Trung ương Đảng ra Chỉ thị số 08-CT/TW về tăng cường sự lãnh đạo và quản lý nhằm nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác báo chí, xuất bản; Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa VII) ra Nghị quyết số 09-NQ/TW ngày 18/02/1995 về một số định hướng lớn trong công tác tư tưởng, trong đó, yêu cầu phải nâng cao chất lượng, hiệu quả của báo chí; coi trọng công tác bồi dưỡng cán bộ, nhất là, cán bộ phụ trách báo chí, nắm vững và chủ động thực hiện đúng đắn, sáng tạo các định hướng chính trị, tư tưởng của Đảng; đấu tranh có hiệu quả chống tham nhũng, tiêu cực, chống âm mưu “diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch.

Mười năm sau khi tiến hành công cuộc đổi mới, báo chí đã đạt được những thành tựu quan trọng nhưng cũng còn nhiều hạn chế. Để khắc phục tình trạng đó, ngày 17/10/1997, Bộ Chính trị (khóa VIII) ban hành Chỉ thị số 22-CT/TW về

tiếp tục đổi mới và tăng cường sự lãnh đạo, quản lý công tác báo chí, xác định các quan điểm và định hướng lớn nhằm tăng cường thể chế hóa đường lối, nghị quyết của Đảng thành chính sách, pháp luật của Nhà nước trên lĩnh vực báo chí, xuất bản. Đồng thời, yêu cầu các cơ quan lãnh đạo, quản lý báo chí nhận rõ và chủ động khắc phục các yếu kém, khuyết điểm.

Trong những năm qua, hệ thống văn bản pháp luật về báo chí được bổ sung và từng bước hoàn thiện, cụ thể như: Luật Báo chí 2016; Nghị định (NĐ) quy định chi tiết việc phát ngôn và cung cấp thông tin cho báo chí của các cơ quan hành chính nhà nước (NĐ số 09/2017/NĐ-CP ngày 09/2/2017); Nghị định quy định về lưu chiều điện tử đối với loại hình báo nói, báo hình và báo điện tử độc lập với cơ quan báo chí (NĐ số 08/2017/NĐ-CP ngày 08/02/2017); Thông tư số 41/2020/TT-BTTTT ngày 24/12/2020 hướng dẫn việc cấp giấy phép hoạt động báo in, tạp chí in và báo điện tử, tạp chí điện tử, xuất bản thêm ấn phẩm, thực hiện hai loại hình báo chí, mở chuyên trang của báo điện tử và tạp chí điện tử, xuất bản phụ trương, xuất bản bản tin, xuất bản đặc san; Nghị định số 119/2020/NĐ-CP ngày 07/10/2020 quy định xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động báo chí, xuất bản (sửa đổi, bổ sung bởi Nghị định số 14/2022/NĐ-CP ngày 27/01/2022); Quy hoạch truyền dẫn, phát sóng phát thanh, truyền hình đến năm 2020; Thông tư số 31/2021/TT-BTTTT ngày 31/12/2021 của Bộ Thông tin và Truyền thông quy định hồ sơ, thủ tục cấp, đổi, cấp lại và thu hồi thẻ nhà báo (thay thế Thông tư số 49/2016/TT-BTTTT ngày 26/12/2016 của Bộ Thông tin và Truyền thông)... Như vậy, thực hiện sự lãnh đạo của Đảng, các cơ quan làm công tác tham mưu của Đảng và quản lý của Nhà nước về báo chí đã xây dựng, ban hành một khối lượng khá lớn các văn bản quy phạm pháp luật phục vụ công tác lãnh đạo, quản lý báo chí.

Đây là cơ sở pháp lý quan trọng, bảo đảm cho các cơ quan báo chí, xuất bản hoạt động theo đúng đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; tuân thủ đúng tôn chỉ, mục đích đã được xác định.

Quản lý nhà nước đối với báo chí là những hoạt động của bộ máy chính quyền hướng tới sự bảo đảm để báo chí hoạt động ổn định và phù hợp với xu thế phát triển chung của xã hội. Cũng như bất kỳ dạng quản lý xã hội nào khác, quản lý nhà nước trong lĩnh vực báo chí là dạng quản lý công vụ quốc gia của bộ máy nhà nước - là công việc của bộ máy hành pháp. Nó là sự tác động của các tổ chức và được điều chỉnh bằng pháp luật trên cơ sở quyền lực nhà nước đối với các hoạt động báo chí do các cơ quan có thẩm quyền trong bộ máy hành pháp từ trung ương đến cơ sở, để thực hiện chức năng và nhiệm vụ của nhà nước, phát triển các mối quan hệ xã hội, thỏa mãn nhu cầu tự do báo chí của nhân dân.

2. Thực trạng quản lý nhà nước về báo chí tại Việt Nam hiện nay

Theo quy định của Luật Báo chí năm 2016, cơ quan quản lý nhà nước về báo chí gồm: cơ quan quản lý nhà nước về báo chí ở trung ương (Bộ Thông tin và Truyền thông); các Bộ, cơ quan ngang Bộ; cơ quan quản lý nhà nước về báo chí ở địa phương (gồm Ủy ban nhân dân (UBND) tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương).

2.1. Quản lý nhà nước về báo chí ở trung ương

Thực hiện chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn được Luật Báo chí quy định, Bộ Thông tin và Truyền thông thực hiện chức năng quản lý nhà nước về báo chí trên nhiều lĩnh vực, điển hình là các lĩnh vực sau:

2.1.1. Xây dựng và chỉ đạo thực hiện chiến lược, quy hoạch, kế hoạch và phát triển sự nghiệp báo chí

Thời gian qua, hoạt động này được Bộ Thông tin và Truyền thông thực hiện

nhghiêm túc, đúng định hướng và sự chỉ đạo của lãnh đạo Đảng và Nhà nước. Thực hiện ý kiến chỉ đạo của Bộ Chính trị và Thủ tướng Chính phủ, “Bộ đã và đang tiếp tục tiến hành rà soát chức năng, nhiệm vụ các cơ quan báo chí, xác định những ẩn phẩm chồng chéo về tôn chỉ, mục đích, chức năng, nhiệm vụ không phù hợp quy hoạch đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt, xây dựng quy hoạch hệ thống báo chí in toàn quốc” [4]. Tuy nhiên, việc quy hoạch làm không đều, liên tục. Thêm nữa, công tác quản lý nhà nước về báo chí còn thiếu chủ động trong định hướng chiến lược; chạy theo vụ việc, lúng túng trong quy hoạch, sắp xếp. Thực tế hoạt động báo chí hiện nay vẫn tồn tại hiện tượng vừa thừa, vừa thiếu, nhất là, tình trạng có nhiều tờ báo trùng lặp về nội dung và thiếu ở chỗ nội dung một số mảng đề tài không được đề cập đến, nhất là, mảng đề tài về các ngành khoa học. Thừa, thiếu còn thể hiện ở việc báo được xuất bản, phát hành phân bố không đều, tập trung chủ yếu ở thành thị, còn nông thôn, nhất là, vùng sâu, vùng xa, vùng miền núi, nhân dân có rất ít báo hoặc không có báo để đọc. Nhiều cơ quan báo chí chỉ coi trọng địa bàn thành phố, thị xã vì ở đó có thể phát hành được nhiều, còn các địa bàn khác không được quan tâm đúng mức. Tình trạng đó dẫn đến mức hưởng thụ sách báo quá chênh lệch giữa thành phố, thị xã và vùng nông thôn, miền núi, vùng sâu, vùng xa. Hiện nay, 75% báo chí chủ yếu phát hành ở thành phố, thị xã, vùng trung tâm, còn 25% báo chí phát hành ở vùng nông thôn.

2.1.2. Xây dựng, ban hành và tổ chức thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật về báo chí

Từ năm 1999 đến nay, Bộ Thông tin và Truyền thông đã chủ trì, phối hợp xây dựng và trình Chính phủ ký ban hành, tự ban hành nhiều văn bản quy phạm pháp luật trong lĩnh vực báo chí. Cùng với Luật Báo chí, các văn bản pháp luật này bước

đầu phục vụ có hiệu quả công tác quản lý báo chí. Tuy nhiên, với sự phát triển như vũ bão của công nghệ thông tin và sự thay đổi nhanh chóng của đời sống thì nhìn chung, các văn bản quy phạm pháp luật này còn thiếu đồng bộ, việc sửa đổi, bổ sung chậm được tiến hành. Với chức năng là cơ quan quản lý cấp trung ương, Bộ Thông tin và Truyền thông chưa kịp thời, chủ động trong việc tổ chức tập huấn triển khai nội dung các văn bản pháp luật cho cán bộ quản lý của các sở; đề xuất, kiến nghị, xây dựng văn bản liên quan đến báo chí còn hạn chế [4].

Việc tổ chức thực thi pháp luật báo chí của các cơ quan nhà nước vẫn còn chông chéo, chưa có sự thống nhất. Vì vậy, cần bổ sung các quy định nhằm cải tiến phương thức, lề lối làm việc, cơ chế phối hợp thống nhất giữa các cơ quan quản lý nhà nước về báo chí. Cụ thể: xác định rõ các nguyên tắc làm việc và quy chế phối hợp trong sự vận hành của bộ máy quản lý nhà nước về báo chí; định rõ thẩm quyền và trách nhiệm giữa cơ quan quản lý nhà nước, cơ quan chỉ đạo, cơ quan chủ quản, người đứng đầu cơ quan báo chí. Trước mắt là quy chế làm việc rõ ràng, cụ thể giữa Bộ Thông tin và Truyền thông với các ban ngành hữu quan liên quan đến quản lý nhà nước về báo chí, giữa cơ quan quản lý nhà nước ở trung ương và địa phương, cơ quan quản lý và cơ quan chủ quản. Cơ chế này phải bảo đảm sự điều hành thống nhất, có khả năng giải quyết nhanh và dứt điểm các vụ việc, đồng thời, kiểm soát được liên tục hoạt động báo chí, tránh hiện tượng đánh trống bỏ dùi, dễ làm khó bỏ, đùn đẩy công việc cho nhau, trách nhiệm không rõ ràng.

2.1.3. Thanh tra, kiểm tra hoạt động báo chí

Hoạt động thanh tra, kiểm tra báo chí đang ngày càng đi vào nề nếp. Từ năm 1999 đến nay, Bộ đã tiếp nhận và giải quyết hơn 1.750 đơn thư khiếu nại, tố cáo, phản ánh về những thông tin không chính

xác trên báo chí do các cá nhân, tổ chức trong cả nước gửi tới liên quan đến gần 1.000 vụ việc. Một số nhà báo lợi dụng uy tín nghề nghiệp làm trái với đạo đức, trách nhiệm của người làm báo, vi phạm Luật Báo chí đã bị xử lý nghiêm bằng các hình thức: cảnh cáo, tịch thu thẻ nhà báo, phê bình, khiển trách. Những người đứng đầu cơ quan báo chí có người vi phạm, do buông lỏng quản lý cũng phải chịu những hình thức kỷ luật đúng mức.

Lưu chiều là một khâu quan trọng của quản lý nhà nước về báo chí nhằm thực hiện chức năng kiểm tra trước khi cho lưu hành nhưng hiện nay, vẫn có một số tạp chí không thực hiện nộp lưu chiểu hoặc lưu chiểu không đúng thời hạn theo quy định của pháp luật. Điều đó dẫn đến việc phát hiện chậm các vi phạm, gây không ít khó khăn cho quá trình xử lý và để lại hậu quả phức tạp. Hơn nữa, khối lượng công việc phải xử lý trong công tác quản lý nhà nước về báo chí ngày càng nhiều và phức tạp, trong khi đó, đội ngũ cán bộ quản lý còn thiếu và yếu, một bộ phận cán bộ chưa đáp ứng yêu cầu của công tác quản lý trong tình hình mới [4].

2.2. Quản lý nhà nước về báo chí ở các Bộ, cơ quan ngang Bộ

Các Bộ, cơ quan ngang Bộ - với vai trò là cơ quan chủ quản báo chí - đã có nhiều cố gắng trong công tác chỉ đạo, quản lý cơ quan báo chí thuộc quyền trong việc thực hiện phương hướng, nhiệm vụ, kế hoạch hoạt động; đồng thời, tổ chức bộ máy, xây dựng đội ngũ cán bộ báo chí đảm bảo các tiêu chuẩn về chính trị, nghiệp vụ. Nhiều cơ quan chủ quản báo chí đã chủ động xây dựng quy chế quản lý cơ quan báo chí thuộc quyền, tạo điều kiện cho cơ quan báo chí hoạt động đúng quy định, có sự rành mạch, thống nhất trong chỉ đạo, quản lý và trong công tác phối hợp của cơ quan báo chí với các đơn vị liên quan thuộc Bộ Thông tin và Truyền thông [4].

Tuy nhiên, trên thực tế, mối quan hệ giữa cơ quan chủ quản và cơ quan

báo chí theo luật định chưa được thực hiện một cách rõ ràng, rành mạch. Nhiều trường hợp cơ quan chủ quản buông lỏng vai trò, trách nhiệm của mình. Một số cơ quan chủ quản không kiên quyết sáp nhập những tờ báo có tôn chỉ, mục đích trùng lặp, hoặc không đình chỉ những cơ quan báo chí thiếu các điều kiện đảm bảo cho tờ báo hoạt động bình thường, gây khó khăn cho việc quy hoạch hệ thống báo chí cả nước. Tình trạng buông lỏng chỉ đạo, quản lý của một số cơ quan chủ quản vẫn diễn ra. Không ít tờ báo xa rời tôn chỉ mục đích, chạy theo mục đích thương mại, không chấp hành nghiêm túc sự chỉ đạo, quản lý của cấp trên. Báo thuộc lĩnh vực này lại đưa tin về lĩnh vực khác, nhiều khi những sự kiện lớn của ngành mình, lĩnh vực mình lại phản ánh rất mờ nhạt, nhưng cơ quan chủ quản vẫn bỏ qua hoặc có nhắc nhở nhưng cơ quan báo chí không thực hiện thì cũng không xử lý. Tiêu chuẩn, quy trình bổ nhiệm cán bộ lãnh đạo báo chí của nhiều cơ quan chủ quản thực hiện không chặt chẽ. Không ít cơ quan chủ quản phó mặc cho cơ quan báo chí tuyển chọn phóng viên, cộng tác viên, thu nhận cả những người không đủ tư cách đạo đức, chuyên môn vào làm báo. Có cơ quan chủ quản sau khi xin ra số phụ đã khoán trắng cả về nội dung lẫn kinh phí.

Vẫn còn hiện tượng cơ quan chủ quản bổ nhiệm cán bộ lãnh đạo báo chí không được đào tạo chuyên môn, nghiệp vụ. Một số cơ quan chủ quản báo chí không thực hiện đúng quy trình bổ nhiệm, miễn nhiệm cán bộ, không gửi văn bản thỏa thuận tới cơ quan quản lý nhà nước. Một số cơ quan xin thành lập cơ quan báo chí khi chưa đủ các điều kiện theo quy định của pháp luật như: điều kiện về trụ sở, trang thiết bị, nguồn tài chính, tổ chức bộ máy, cán bộ...

Một số cơ quan báo chí chấp hành sự chỉ đạo không nghiêm túc, thường xuyên vi phạm hoặc có những vi phạm nghiêm

trọng, Bộ Thông tin và Truyền thông đã nhắc nhở, phê bình nhiều lần nhưng cơ quan chủ quản không tích cực chấn chỉnh, xử lý kỷ luật; hoặc xử lý không nghiêm.

2.3. Quản lý nhà nước về báo chí ở địa phương

Trong thời gian qua, các Sở Thông tin và Truyền thông đã chú trọng thực hiện nhiệm vụ quản lý nhà nước về báo chí ở địa phương. Các Sở cũng chú trọng công tác tham mưu cho Tỉnh ủy, Thành ủy, UBND tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương về quy hoạch báo chí; soạn thảo mới, cụ thể hóa, hướng dẫn việc thực hiện các văn bản pháp quy về báo chí trên cơ sở nội dung của Luật Báo chí; thực hiện tốt chức năng quản lý hoạt động của các Văn phòng đại diện và phóng viên thường trú của báo chí trung ương và địa phương khác trên địa bàn... Chính phủ đã ban hành Nghị định 119/NĐ-CP sửa đổi Nghị định 159/NĐ-CP về xử phạt trong lĩnh vực báo chí, xuất bản, mở rộng thẩm quyền xử lý vi phạm hành chính đối với báo chí cho các địa phương. Xử phạt vi phạm tôn chỉ mục đích với các hành vi ký giấy giới thiệu cho phóng viên đi tìm hiểu vấn đề không nằm trong tôn chỉ mục đích của cơ quan báo chí. Bổ sung nhiều hình thức vi phạm cụ thể với các chế tài xử lý cụ thể.

Tuy nhiên, công tác quản lý báo chí ở địa phương còn những mặt hạn chế. Nhiều địa phương chưa có bộ phận, thậm chí chưa có cán bộ chuyên trách quản lý báo chí, xuất bản. Trong công tác quản lý hoạt động phát thanh, truyền hình, internet - lĩnh vực có tính đặc thù, đòi hỏi phải có kiến thức về công nghệ, kỹ thuật - trình độ, năng lực của cán bộ quản lý ở một số địa phương còn chưa đáp ứng được yêu cầu; đa số địa phương chưa có kinh phí đầu tư trang thiết bị đáp ứng yêu cầu ngày càng đa dạng và phức tạp của công tác quản lý. Quá trình chuyển đổi số quốc gia còn chậm, thiếu chủ động do hạ tầng phục vụ quá trình chuyển đổi số còn nhiều hạn chế; nhiều doanh nghiệp còn bị động, năng lực tiếp cận, ứng dụng, phát triển

công nghệ hiện đại còn thấp. Kinh tế số có quy mô còn nhỏ. Việc đấu tranh với tội phạm, bảo đảm an ninh mạng còn nhiều thách thức [2]. UBND và Sở Thông tin và truyền thông một số tỉnh, thành phố chưa nhận thức hết vai trò, trách nhiệm lãnh đạo, quản lý các đài phát thanh, truyền hình thuộc quyền quản lý của mình. Một số địa phương, mặc dù có nhiều cơ quan báo chí, nhưng cho đến nay vẫn không có tổ chức bộ máy hoặc cán bộ chuyên trách giúp UBND thực hiện chức năng quản lý nhà nước về báo chí. Một số địa phương thực hiện việc xử lý vi phạm của cơ quan báo chí không nghiêm, có nơi không thực hiện đúng thẩm quyền.

2.4. Đánh giá chung

Trong 36 năm đổi mới, báo chí nước ta đã đạt được những thành tựu to lớn. Theo báo cáo của Bộ Thông tin và Truyền thông, hiện cả nước có 816 cơ quan báo chí in và điện tử; 128 báo, trong đó, 115 báo thực hiện 2 loại hình (in và điện tử); 116 tạp chí thực hiện 2 loại hình; 29 báo và tạp chí chỉ có loại hình điện tử; 311 tạp chí khoa học, trong đó, chủ yếu là của các trường đại học, bệnh viện. Số tạp chí thuộc các thành viên của Liên hiệp các Hội khoa học và kỹ thuật Việt Nam: 21. Số tạp chí thuộc các viện thuộc hội: 5. Một hãng thông tấn quốc gia Thông tấn xã Việt Nam, 1 đài truyền hình quốc gia VTV, 1 đài tiếng nói quốc gia VOV, 1 đài truyền hình kỹ thuật số VTC (thuộc VOV), 64 đài phát thanh truyền hình địa phương, 5 đơn vị có kênh truyền hình nhưng không có hạ tầng truyền dẫn (Báo Nhân dân, Bộ Công an, Bộ Quốc phòng, Quốc hội, Thông tấn xã Việt Nam). Hơn 18.000 thẻ nhà báo đã được cấp [5].

Sự lãnh đạo, quản lý của Đảng, Nhà nước đối với báo chí trong những năm qua được thể hiện qua việc Đảng hoạch định chủ trương và chính sách phát triển báo chí cách mạng Việt Nam; ban hành các chỉ thị, nghị quyết về báo chí; Nhà nước thể chế hóa, cụ thể hóa và thực hiện

quyền hạn, trách nhiệm quản lý nhà nước với báo chí. Đây là những định hướng và cơ sở pháp lý để báo chí và các hoạt động liên quan đến báo chí phát triển vượt bậc; quyền tự do báo chí, tự do ngôn luận trên báo chí của nhân dân được bảo đảm và phát huy trong khuôn khổ Hiến pháp và Luật Báo chí; báo chí Việt Nam phát triển mạnh mẽ phục vụ có hiệu quả sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Theo Báo cáo tổng kết thi hành Luật Báo chí của Bộ Thông tin và Truyền thông, bên cạnh những ưu điểm, thành tích, báo chí và công tác quản lý nhà nước về báo chí còn một số hạn chế, bất cập như: nhiều về số lượng cơ quan báo chí nhưng chất lượng chưa tương xứng; còn chồng chéo về tôn chỉ, mục đích, nội dung, đối tượng phục vụ; có xu hướng “thương mại hóa” trong hoạt động báo chí; có hiện tượng tư nhân chi phối báo chí và điều này đã làm giảm chất lượng chính trị, chất lượng văn hóa, chất lượng khoa học. Trong những năm gần đây, việc phát huy vai trò báo chí trong ngăn chặn, đẩy lùi suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ chưa đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới và còn nhiều bất cập, hạn chế. Công tác chỉ đạo, định hướng và cung cấp thông tin cho báo chí chưa chủ động và kịp thời, hiệu lực, hiệu quả chưa cao. Những biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” có dấu hiệu gia tăng trong đội ngũ những người làm báo. Bên cạnh đó, lãnh đạo một số cơ quan báo chí còn buông lỏng công tác quản lý, giáo dục chính trị cho đội ngũ cán bộ, phóng viên, biên tập viên. Quy trình duyệt chưa được coi trọng và thực hiện thiếu nghiêm túc, cá biệt có trường hợp không qua thẩm định, xác minh dẫn đến một số cơ quan báo chí đưa thông tin sai, thậm chí vi phạm pháp luật. Một số cơ quan báo chí thiếu nhạy bén chính trị, chưa làm tốt chức năng tư tưởng, văn hóa, có biểu hiện xa rời sự lãnh

đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước, xa rời tôn chỉ, mục đích. Nhiều quy định của Luật Báo chí hiện hành còn bất cập, như mối quan hệ giữa cơ quan quản lý nhà nước về báo chí và các cơ quan báo chí; quan hệ giữa cơ quan quản lý báo chí ở trung ương và cơ quan quản lý báo chí ở địa phương; quan hệ giữa cơ quan báo chí với công dân, tổ chức xã hội. Nhiều vấn đề mới của đời sống báo chí đang được đặt ra trong thực tiễn, như cơ quan báo chí thực hiện nhiều loại hình, mô hình tập đoàn truyền thông; vấn đề liên kết trong hoạt động báo chí; vấn đề tài chính đối với cơ quan báo chí; vai trò cơ quan chủ quản; chức năng giám sát, phản biện của báo chí... đang rất cần được sửa đổi, bổ sung để Luật Báo chí đáp ứng yêu cầu phát triển của báo chí trong bối cảnh toàn cầu hóa thông tin trên cơ sở quán triệt sâu sắc tinh thần chỉ đạo của Đảng và các quy định của pháp luật [4].

Nhìn chung, lực lượng báo chí đã hoạt động đúng định hướng, hoàn thành nhiệm vụ chính trị được Đảng, Nhà nước giao. Đạt được thành tựu này là do Đảng, Nhà nước ta đã xác định rõ vai trò lãnh đạo, quản lý đối với báo chí, xác định rõ sự lãnh đạo của Đảng, quản lý của Nhà nước đối với báo chí không đối lập với tự do báo chí. Tự do báo chí dưới sự lãnh đạo của Đảng, quản lý của Nhà nước và trong khuôn khổ pháp luật là nhằm hướng việc sử dụng quyền tự do báo chí vào lợi ích của nhân dân, của dân tộc; đồng thời, Đảng, Nhà nước ta luôn coi trọng vai trò của báo chí trong công cuộc đổi mới.

3. Những vấn đề cần quan tâm về quản lý nhà nước đối với báo chí tại Việt Nam trong thời gian tới

Trước hết, cần sắp xếp hệ thống báo chí gắn với đổi mới mô hình tổ chức, nâng cao hiệu quả lãnh đạo, quản lý báo chí để phát triển hệ thống báo in, báo hình, báo nói, báo điện tử. Xây dựng một số cơ quan báo chí chủ lực, đa phương tiện làm nòng cốt, có vai trò định hướng dư luận xã hội,

thông tin đối ngoại. Sắp xếp hệ thống báo chí, khắc phục tình trạng chồng chéo, đầu tư dàn trải, buông lỏng quản lý, hoạt động xa rời tôn chỉ, mục đích; gắn với việc xác định rõ trách nhiệm lãnh đạo, quản lý báo chí của các cấp ủy Đảng, chính quyền, nhất là, của người đứng đầu cơ quan chủ quản và cơ quan báo chí. Xây dựng đội ngũ cán bộ quản lý, phóng viên, biên tập viên có đủ phẩm chất, năng lực đáp ứng yêu cầu phát triển báo chí trong tình hình mới [3].

Quy hoạch phát triển và quản lý báo chí toàn quốc xác định rõ chiến lược phát triển sản phẩm báo chí tích hợp (báo in - báo mạng điện tử; tạp chí in - tạp chí điện tử; phát thanh - truyền hình) ở các cơ quan báo chí trung ương và địa phương, tạo cơ chế và đầu tư nguồn lực cho việc phát triển báo chí truyền thông đa phương tiện, tạo cơ sở cho phát triển báo chí - truyền thông đa nền tảng ở Việt Nam [3].

Trong thời gian tới, hoạt động quản lý nhà nước đối với báo chí tại Việt Nam cần quan tâm những vấn đề sau:

Một là, Tiếp tục tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước; sự phối hợp với Hội Nhà báo và cơ quan chủ quản nhằm tạo sự thống nhất trong lãnh đạo, quản lý hoạt động báo chí; tiếp tục đẩy mạnh triển khai Quy hoạch phát triển và quản lý báo chí toàn quốc đến năm 2025; giữ vai trò chỉ đạo, định hướng để báo chí thực hiện tốt sứ mệnh của báo chí cách mạng, tạo đồng thuận xã hội. Rà soát, chấn chỉnh tình trạng cơ quan báo chí xa rời tôn chỉ, mục đích, không chấp hành nghiêm các quy định của pháp luật về báo chí [1].

Hai là, Đổi mới công tác chỉ đạo việc tuyên truyền bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng và đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch đảm bảo có sự tham gia và phối hợp tích cực, chặt chẽ, kịp thời giữa các cơ quan chức năng và báo chí; chỉ đạo, định hướng hoạt động báo chí phục vụ nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc

theo tinh thần Chỉ thị số 12/CT-TTg ngày 21/5/2021 của Thủ tướng Chính phủ về tăng cường công tác tuyên truyền, định hoạt động truyền thông, báo chí phục vụ nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc; kịp thời chấn chỉnh và xử lý vi phạm trong hoạt động báo chí, truyền thông.

Ba là, Đẩy mạnh chuyển đổi số, áp dụng các công nghệ đo lường hiệu quả trong hoạt động chỉ đạo, quản lý báo chí; đổi mới, tăng cường các biện pháp hỗ trợ cơ quan báo chí phát triển hạ tầng công nghệ kỹ thuật theo mô hình tòa soạn hội tụ, đa phương tiện. Tiếp tục hoàn thiện hệ thống pháp luật về báo chí để có hành lang pháp lý sát thực tế, tạo điều kiện cho báo chí phát triển và tăng cường hơn nữa công tác quản lý nhà nước về báo chí [2].

Bốn là, Nhà nước cần đầu tư có trọng điểm nhằm phát triển cơ sở vật chất hạ tầng cho các cơ quan báo chí thuộc hệ thống chính trị, quy định rõ yêu cầu về nội dung cho các dòng sản phẩm báo chí. Nhà nước đầu tư cho các cơ quan báo chí chủ lực gắn với yêu cầu hiện đại hóa, ứng dụng công nghệ truyền thông tiên tiến và có cơ chế khuyến khích các cơ quan báo chí tiếp cận công nghệ truyền thông tiên tiến; Đầu tư nghiên cứu, phát triển các công cụ, giải pháp kỹ thuật để quản lý tốt báo chí điện tử, thông tin mạng. Tăng cường phối hợp giữa các cơ quan, các chương trình, đề án, dự án bảo đảm an toàn, an ninh thông tin mạng, tăng diện bao phủ thông tin chính thống, đúng định hướng, đồng thời, ngăn chặn, hạn chế tác động của thông tin độc hại, tiêu cực.

Năm là, Tăng cường lãnh đạo công tác cán bộ, chỉ đạo, quản lý nội dung, định hướng chính trị của báo, về kinh tế của cơ quan báo chí. Tăng cường và thực hiện nghiêm túc việc quy hoạch, kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng; rà soát, kiện toàn, bố trí cán bộ lãnh đạo và đội ngũ phóng viên báo chí, bảo đảm tiêu chuẩn chính trị, nghiệp vụ. Tăng cường giám sát, kiểm tra và tập trung giải quyết căn bản các vấn

đề “nóng”, có tác động lớn trong xã hội, trong ngành, đặc biệt là đối với các hành vi thực hiện sai tôn chỉ, mục đích và thông tin sai sự thật gây hậu quả nghiêm trọng.

Sáu là, Chấn chỉnh lại một số cách hiểu, cách làm không đúng trong quan hệ kinh tế, tài chính giữa cơ quan chủ quản báo chí và cơ quan báo chí. Cơ quan chủ quản phải có trách nhiệm giao nhiệm vụ, giao nguồn lực cho cơ quan báo chí. Cơ chế tự chủ không có nghĩa là cơ quan báo chí phải “tự bơi”, chấm dứt chuyện cơ quan báo chí phải “nuôi cơ quan chủ quản”.

Bảy là, Thường xuyên tổ chức hội thảo, hội nghị chuyên đề với các cơ quan chủ quản báo chí, cơ quan báo chí để kịp thời tháo gỡ khó khăn, vướng mắc cho các cơ quan báo chí. Tập trung xử lý căn bản các tồn tại kéo dài, như: “báo hóa” tạp chí, trang thông tin điện tử tổng hợp, mạng xã hội, những nhiều cá nhân, tổ chức, doanh nghiệp, không tuân thủ tôn chỉ, mục đích, vi phạm đạo đức người làm báo.

Tám là, Phối hợp với các trường đại học có đào tạo báo chí, truyền thông để đánh giá về chất lượng đào tạo báo chí trong các trường đại học, đề xuất những nội dung đổi mới công tác đào tạo báo chí cho phù hợp xu thế, yêu cầu nhiệm vụ.

Những năm qua, hoạt động báo chí trên phạm vi cả nước đã có bước phát triển vượt bậc cả về số lượng và chất lượng, góp phần quan trọng vào sự nghiệp đổi mới của đất nước. Đặc biệt trong giai đoạn hiện nay, do sự phát triển nhanh chóng của khoa học công nghệ, ứng dụng công nghệ thông tin sâu rộng trong đời sống xã hội, các loại hình báo chí có xu hướng hội tụ, bản thân từng loại hình báo chí có những xu hướng phát triển rất khác nhau. Hơn nữa, đời sống, dân trí ngày càng cao, do vậy, nhu cầu thụ hưởng thông tin báo chí cũng thay đổi. Điều đó đặt ra cho công tác quản lý báo chí cần có định hướng cụ thể phù hợp với yêu cầu của sự đổi mới và hội nhập. Tăng cường công tác quản lý báo chí hiện nay là vấn đề cấp thiết,

bảo đảm cho nền báo chí cách mạng Việt Nam phát triển lành mạnh, thực hiện tốt chức năng, phát huy hết tiềm năng, thế mạnh nhằm đáp ứng yêu cầu xây dựng và

bảo vệ Tổ quốc trong điều kiện đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

Tài liệu tham khảo

[1]. Ban Chấp hành Trung ương (2017), *Kết luận số 23-KL/TW ngày 22/11/2017 của Ban Bí thư về tăng cường chỉ đạo, quản lý, phát huy vai trò của báo chí trong việc ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ.*

[2]. Bộ Chính trị (2019), Nghị quyết số 52-NQ/TW ngày 27/9/2019 về *Một số chủ trương, chính sách chủ động tham gia cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư.*

[3]. Thủ tướng Chính phủ (2019), Quyết định số 362/QĐ-TTg ngày 03/4/2019 phê duyệt *Quy hoạch phát triển và quản lý báo chí toàn quốc đến năm 2025.*

[4]. Cục Báo chí - Bộ Thông tin và Truyền thông (2019), *Báo cáo hoạt động năm 2019 và kế hoạch năm 2020.*

[5]. Hệ thống bài giảng của các giảng viên lớp Bồi dưỡng kiến thức Quản lý nhà nước về báo chí tháng 4/2022.

[6]. Tô Ngọc Hưng, Bài thu hoạch lớp Bồi dưỡng kiến thức Quản lý nhà nước về báo chí.